

Commissie Strategische Opgaven 14 februari 2025

Vragen Inez Flameling (PvdA-GL), over Brief GS van 28 januari 2025 over Dossier Kernenergie – Lokaal Impact Rapport ‘Lusten en lasten in balans’ - 620237, agendapunt 4

Vragen Commissie Strategische Opgaven	Antwoorden
1. Indien in het Sloegebied twee kerncentrales worden gebouwd, heeft dit ingrijpende gevolgen voor de ontwikkeling van de haven. De ontwikkeling naar een toekomstbestendige haven mag niet alleen afhangen van het besluit omtrent de centrales. Een scenario-analyse van de havenontwikkeling met en zonder de kerncentrales brengt de kansen en bedreigingen van beide scenario's in kaart en dat is nodig om daar provinciaal beleid op te formuleren. Is GS bereid een dergelijke scenario-analyse uit te voeren, zoals ook in het Impactrapport wordt geadviseerd?	Dit is een vraag van politieke aard. Hier kunnen wij tijdens behandeling in de commissie mondeling op terug komen. welke mondeling zal worden toegelicht.
2. Het rapport verwijst naar Sizewell C als referentielocatie. Uit de stukken blijkt dat bij de bouw van deze kerncentrale een groot stuk zee (een ruwe schatting: 6-8 km²) is aangemerkt voor offshore activiteiten waaronder de bouw van de koelwaterinstallaties. Ook in Hinkley Point C is in zee een ca 1600 meter lang koelwaterkanaal aangelegd. a. Hoe is iets dergelijks te realiseren in de drukke vaarroute van de Westerschelde? b. Hoe wordt de veiligheid van het scheepvaartverkeer op de Westerschelde gegarandeerd, zeker met het oog op de verwachte toename aan scheepvaart voor de aanvoer van materialen op de bouwlocatie?	De provincie heeft geen rol in de voorbereiding en bouw van twee nieuwe kerncentrales. Dat is in handen van het Rijk en dit zal onderdeel uit moeten maken van onderzoeken rondom de (wettelijke) procedures vanuit het Rijk, zoals de m.e.r.
3. Het rapport stelt “Ervaringen uit Engeland leren dat de bouwer vaak in staat is om een hoger salaris te bieden dan lokale ondernemingen.” [...] “Dit zou gunstig zijn voor werknemers, maar verhoogt de bedrijfskosten voor lokale ondernemingen.” a. Wat gaat dit betekenen voor lokale bedrijven die nu al vaak nauwelijks aan personeel kunnen komen, als straks personeel op grote schaal wordt weggetrokken door de kerncentrale(s)? Hoe wordt voorkomen dat straks veel lokale bedrijven moeten sluiten wegens gebrek aan personeel?	Het rapport geeft inzicht in de mogelijke impact en kansen in het scenario dat nieuwbouw van twee centrales plaatsvindt. Het rapport is bedoeld om het voorwaardenpakket Kernenergie wat door PS 9 februari 2024 is vastgesteld verder te verscherpen. En het is de inzet dat zaken uiteindelijk een plek krijgen in het Rijk-Regiopakket. Het rapport moet dus nadrukkelijk niet worden gezien als het eindpunt, maar juist als de start van een aantal zaken die verder

Vragen Commissie Strategische Opgaven	Antwoorden
b. Is er een arbeidsmarktanalyse voor de jaren 2035 – 2050 beschikbaar? Zo nee, is GS bereid zo'n analyse op te laten stellen? Daarin zou ook de periode na afronding van de bouw aan de orde moeten komen.	uitgewerkt of nader onderzocht moeten worden. Dat geldt voor de hier aangehaalde punten en ook voor diverse andere vragen. a. De mogelijke vestiging van twee nieuwe kerncentrales in Zeeland brengt zowel kansen als uitdagingen voor de Zeeuwse arbeidsmarkt met zich mee. Er is behoefte aan een groot aantal arbeidskrachten voor de bouw en de exploitatie. Dit kan leiden tot een verhoogde druk op de toch al krappe arbeidsmarkt in Zeeland. Door op tijd in te zetten op scholing en onderwijs kunnen we ons voorbereiden op deze eventuele ontwikkelingen. Bovendien blijkt uit het Lokaal Impact Rapport dat er in referentieprojecten ook veel arbeidsmigranten zijn aangetrokken bij de bouw van nieuwe kerncentrales en dat dit hier ook wordt verwacht. Er kan op de volgende punten worden ingezet om de negatieve impact op Zeeuwse bedrijven te voorkomen: • Investeren in onderwijs en opleiding: Het opzetten van gerichte opleidingsprogramma's in samenwerking met lokale onderwijsinstellingen, zoals Scalda, HZ en UCR en mogelijk andere partners om lokaal talent op te leiden voor zowel de bouw als de exploitatie van de kerncentrales. • Betrekken van lokale ondernemers: Het inschakelen van lokale en regionale bedrijven bij de voorbereiding, bouw en exploitatie van de kerncentrales, zodat zij kunnen profiteren van de economische kansen en tegelijkertijd hun personeel kunnen behouden. • Aantrekken van arbeidskrachten van buiten de regio: Door arbeidskrachten van buiten de regio te werven en te faciliteren, kan worden voorkomen dat bestaande Zeeuwse bedrijven te maken krijgen met een nog grotere krapte op de arbeidsmarkt. b. Een 'arbeidsmarktanalyse' is er op dit moment nog niet (ervan uitgaande dat i.c. een prognose- en scenario-model betreft, specifiek gericht op de beroepssectoren die relevant zijn rond de

Vragen Commissie Strategische Opgaven	Antwoorden
	bouw van Kerncentrales, maar wellicht ook breder, in verband met indirecte arbeidsmarkteffecten). Het lijkt ons inderdaad goed om deze analyse beschikbaar te hebben, zowel om een goed beeld van de impact van de komst van de centrales te hebben als om mee te kunnen nemen in het voorwaardenpakket richting Rijk. Samen met HZ Kenniscentrum en de betrokken arbeidsmarktpartners zal GS bekijken op welk moment en hoe we hier uitvoering aan kunnen geven. Het betreft specifieke expertise (prognosemodellen, scenariomodellen) die we van een externe partner zullen moeten gaan betrekken.
4. Het rapport waarschuwt voor verdringing op de woningmarkt, vooral in de huursector, aangezien veel nieuwkomers op zoek zijn naar tijdelijke huisvesting. Dit kan met name lokale inwoners met lagere inkomens, starters en éénverdieners raken. Het prijsopdrijvende effect op de woningmarkt zal daarnaast ook vooral starters raken. Hoe is dit te rijmen met de ambitie om juist de jonge Zeeuwen in Zeeland te laten blijven, als het straks nog moeilijker wordt om een huis te kopen of huren?	Het rapport geeft inzicht in de mogelijke impact en kansen in het scenario dat nieuwbouw van twee centrales plaatsvindt. Het rapport is bedoeld om het voorwaardenpakket Kernenergie wat door PS 9 februari 2024 is vastgesteld verder te verscherpen. En het is de inzet dat zaken uiteindelijk een plek krijgen in het Rijk-Regiopakket. Het rapport moet dus nadrukkelijk niet worden gezien als het eindpunt, maar juist als de start van een aantal zaken die verder uitgewerkt of nader onderzocht moeten worden. Dat geldt voor de hier aangehaalde punten en ook voor diverse andere vragen.
5. Een toenemende vraag naar zorg kan leiden tot langere wachttijden en een mogelijke verlaging van de zorgkwaliteit. In Zeeland hebben we naar verwachting in 2030 al een tekort van 7.500 zorgmedewerkers. Hoe wordt voorkomen dat de zorg in Zeeland nog verder wordt uitgekleeft omdat er tienduizenden mensen extra een beroep doen op zorg?	Zie antwoord vraag 4. Overigens wordt het aantal van tienduizenden mensen extra niet genoemd in het rapport.
6. In Hinckley kampen veel werknemers met mentale problemen, volgens het rapport. In Zeeland zijn nu al forse wachtlijsten voor de geestelijke gezondheidszorg, waardoor veel Zeeuwse kinderen en jongeren met mentale problemen soms zeer lang moeten wachten op hulp, met alle gevolgen van dien. De nood is nu al hoog: volgens de laatste GGD cijfers kampen veel Zeeuwse jongeren met mentale problemen. Hoe gaat worden voorkomen dat de wachtlijsten niet nog langer worden?	Zie antwoord vraag 4. Overigens is de gezondheidszorg geen provinciale taak.

Vragen Commissie Strategische Opgaven	Antwoorden
7. Er wordt een negatieve impact van het toegenomen verkeer verwacht, zoals onveilige situaties, overlast en gezondheidsklachten door emissies. Meer verkeer zou kunnen leiden tot files en langere reistijden, evenals vertragingen voor lokale hulpdiensten. Het rapport geeft hiervoor als aanbeveling: “Waarborg de verkeersveiligheid, en sluit aan bij de nieuwe regionale mobiliteitsstrategie”. Hoe dan? Kan dit worden geconcretiseerd?	Zie antwoord vraag 4.
8. Het bouwproject onttrekt mogelijk (grond)water vanuit de omgeving. Dit kan leiden tot verzilting en grote gevolgen hebben voor de omliggende (landbouw)percelen. Is bekend om hoeveel landbouwareaal het gaat? Hoeveel productie wordt hierdoor beïnvloed? Op welke manier gaan deze effecten worden gecompenseerd voor de betreffende agrariërs?	De locatie voor de nieuwbouw van twee centrales is nog niet bekend. Het is aan het Rijk om hier een besluit over te nemen. Om antwoord te geven op deze vraag is meer informatie nodig, die moet volgen uit onderzoeken die het Rijk nog moet (laten) maken. . De publicatie van de concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau is hierin de eerstvolgende stap.
9. Volgens het rapport kan rondom de beoogde locatie meer lawaai ontstaan. a. Zeeland heeft nu al een limiet voor lawaai die het hoogste is van heel Nederland en ver boven de geadviseerde waarde van de Wereldgezondheidsorganisatie ligt (Milieuprogramma Zeeland 2023-2027, paragraaf A3.1). Hoeveel extra lawaai gaan mensen te verwerken krijgen en kan dit überhaupt worden gemitigeerd? Zo ja hoe? b. De Borselse Voorwaarden bevatten de voorwaarde om in de aanbestedingen geluidsnormen te eisen die strenger zijn dan de huidige wettelijke normen, juist vanwege de zeer lange bouwperiode. Het rapport gaat hieraan voorbij. Zal GS zich hiervoor inzetten? Kan GS toezeggen deze voorwaarden te honoreren waar het deze onder de provinciale bevoegdheid vallen?	a. Zie antwoord vraag 8 b. Dit is een politieke vraag die we hier niet kunnen beantwoorden. Dit vraagt om een GS standpunt.
10. Volgens het rapport zal de bouw van de kerncentrales leiden tot een toename in fijnstof. Het wordt nergens concreet om hoeveel het gaat. Fijnstof is buitengewoon schadelijk voor de gezondheid. Uit epidemiologische en toxicologische gegevens blijkt dat fijnstof kan leiden tot luchtwegaandoeningen en hart- en vaatziekten, en dat het bij kinderen de ontwikkeling van de longen benadeelt. Kan er in overleg met het Longfonds een inschatting worden gemaakt van de maatschappelijke kosten in verloren levensjaren en van de hoeveelheid kinderen die astma of andere klachten zullen ontwikkelen?	Dit is een vraag van politieke aard. Hier kunnen wij tijdens behandeling in de commissie mondeling op terug komen.
11. Volgens een respondent van Hinckley Point moet er rekening worden gehouden met “zeer, zeer zware voertuigen” en moeten de wegen bestand zijn tegen “vele, vele tonnen materiaal die op en neer gaan”. Wat zijn naar verwachting	Zie antwoord op vraag 8.

Vragen Commissie Strategische Opgaven	Antwoorden
de extra Kosten voor het Zeeuwse wegonderhoud en is er een inschatting hoeveel extra onderhoud (met bijbehorende wegafzettingen etc.) dit met zich mee brengt?	